

LBRIS
Rodica DINESCU

We know
books

Carmen IORDĂCHESCU

Daniela STOICA

Carmen MINULESCU

SĂ DEZLEGĂM TAINELE TEXTELOR LITERARE

Clasa a III-a

EDITURA CARMINIS
educațional

I. STROPI DE TOAMNĂ

<i>Casa păpușii</i> , după Titel Constantinescu	3
<i>Prima zi de școală</i> , după Edmondo De Amicis	7
<i>Zile de toamnă</i> , de George Coșbuc	12
<i>Evaluare inițială</i>	14

II. TĂRÂMUL CĂRȚILOR

<i>Radu, computerul și cartea</i>	15
<i>Mi s-a terminat caietul</i> , după Mircea Sântimbreanu	21
<i>Aventura de ciocolată</i> , după Eduard Jurist	25
<i>O faptă generoasă</i> , după Edmondo De Amicis	30
<i>Alice în Țara-Minunilor</i> , după Lewis Carroll	36
<i>Recapitulare</i>	41
<i>Evaluare</i>	45

III. UNIVERSUL MEU

<i>Întâlnirea lui Tom cu prințul</i> , după Mark Twain	47
<i>D-l Goe...</i> , după I. L. Caragiale	53
<i>Țara. Poporul</i> , după Alexandru Vlahuță	58
<i>Recapitulare</i>	62
<i>Evaluare</i>	65

IV. SĂRBĂTORI DE IARNĂ

<i>Moș Crăciun a fost răpit</i> , după Lyman Frank Baum	67
<i>Recapitulare</i>	73
<i>Evaluare</i>	77

V. MAGIA IERNII

<i>Iarnă</i> , de George Coșbuc	79
<i>Crăiasa-Zăpezii</i> , după Hans Christian Andersen	86
<i>Recapitulare</i>	91
<i>Evaluare</i>	94
<i>Recapitulare semestrială</i>	96

VI. FARMECUL COPILĂRIEI

<i>Patinele de argint</i> , după Mary Elizabeth Mapes-Dodge	100
<i>Călătoriile lui Gulliver</i> , după Jonathan Swift	105
<i>Nicușor</i> , după Ioan Alexandru Brătescu-Voinești	110
<i>Recapitulare</i>	114
<i>Evaluare</i>	117

VII. MUGURI DE PRIMĂVARĂ

<i>Pentru tine, primăvară</i> , de Otilia Cazimir	118
<i>Cele cinci piersici</i> , poveste populară	123
<i>Spiridușul</i> , după Selma Lagerlöf	127
<i>O întâmplare deosebită</i> , după Călin Gruia	132
<i>Recapitulare</i>	136
<i>Evaluare</i>	139

VIII. SĂRBĂTORI ȘI FLORI

<i>În ziua de Paști</i> , de Elena Farago	141
<i>Albinele și mierea</i>	146
<i>Zi de primăvară</i> , după Titel Constantinescu	151
<i>Cartea Junglei - Frații lui Mowgli</i> , după Rudyard Kipling	157
<i>Păpădia</i> , după Ion Agârbiceanu	163
<i>Ce mai faci, bunico?</i> , după Mircea Sântimbreanu	166
<i>Fluierașul de os</i> , după Iulia Hasdeu	172
<i>Recapitulare</i>	178
<i>Evaluare</i>	181
<i>Recapitulare semestrială</i>	182
<i>Recapitulare finală (1)</i>	186
<i>Recapitulare finală (2)</i>	190
<i>Evaluare finală</i>	193

4 Spune-ți părerea!

- a) De ce, de la o vreme, fetița stătea mai mult în casa ei?
- b) De ce masa din casa păpușii nu putea rămâne fără față de masă?
- c) De ce fetița nu voia ca frunza să audă ce spunea vântul?

5

Cum și-a arătat puiul de salcâm prietenia față de fetiță și față de păpușă? Încercuiește A pentru adevărat și F pentru fals.

Puiul de salcâm...

- toată vara:
  - le-a oferit umbră și răcoare; **A F**
  - a ajutat la construcția căsuței păpușii; **A F**
  - a sfătuit-o pe fetiță cum s-o împodobească; **A F**
  - a vorbit cu ele; **A F**
  - a participat la joaca celor două. **A F**
- la venirea toamnei:
  - n-a făcut nimic pentru căsuța distrusă; **A F**
  - și-a scuturat frunzele, aurind căsuța; **A F**
  - a ținut piept vântului, apărând căsuța. **A F**

6

Imaginează-ți ce fac frunzele după ce cad toamna.

Sugestii:

- ☆ Fac șezătoare.
- ☆ Țes marame colorate ca să împodobească pământul sub fiecare copac.
- ☆ Încep festivalul dansului.
- ☆ Se adăpostesc la pământ, apărându-se de suflarea înghețată a iernii.

7

Leagă expresiile de mai jos cu termeni care au același sens.

- a face cu mâna lui
- a lua în zbor
- a face frumos
- a spune în șoaptă

- a șopti
- a împodobi
- a smulge
- a construi

8

Atelier de creație. ♦ Fetița și-a dorit un alt sfârșit al povestirii. Imaginează-ți și tu un altul.

Sugestii:

- ☆ Cineva a pus la loc acoperișul și a construit pereți noi, pregătind căsuța pentru toamnă.
- ☆ Vrăbiuțele au reparat căsuța, transformând-o în adăpostul lor pentru iarnă.

– Vai, ce frumos! strigă fetița. Căsuța păpușii e de aur! Nu-i așa, puiule de salcâm? Ridicând ochii a văzut că acesta râdea.

– Ai văzut ce frumoasă este toamna? Hai să ne jucăm astăzi împreună. Este o zi minunată.

Și soarele este de aur, murmură abia auzit puiul de salcâm.

– Da, astăzi ne jucăm în împărăția de aur! bătu din palme fetița.

bunicuță, în legătură cu folosirea căsuței păpușii.

Reține! Povestirea „Casa păpușii” schițează cu sensibilitate lumea minunată a copilăriei. Căsuța păpușii, ridicată cu atâta grijă de fetiță, cade pradă vântului nemilos al toamnei. Atunci, prietenul celor două, puiul de salcâm, îmbracă în aur căsuța, oferindu-și cu generozitate frunzele aurii. Bucuria fetei este scurtă. Ultima frunză a salcâmului cade, dorind să acopere casa dezgolită de vântul necruțător.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1 Scrie câte un cuvânt care să conțină grupurile:

- ce, ci, ge, gi: _____
- che, chi, ghe, ghi: _____
- ie, ia, ea, oa: _____

2 Înlocuiește litera subliniată și scrie câte 2-3 cuvinte noi.

<u>c</u> ar	⋮	<u>m</u> ac	⋮	vamă
_____	⋮	_____	⋮	_____
_____	⋮	_____	⋮	_____
_____	⋮	_____	⋮	_____

3 Alcătuieste cuvinte noi, după model.

a) frunză ➡ înfrunzit, în-frun-zit	b) nor ➡ înnorat, în-no-rat
verde ➡ _____	negură ➡ _____
galben ➡ _____	negru ➡ _____
senin ➡ _____	nămol ➡ _____

4 Desparte în silabe cuvintele: *acoperă, scoarțe, șervețele, nicăieri, musafir, copaci, copacii, împodobim, scutură, douăzeci, acoperișul.*

Înlocuiește cuvintele evidențiate cu altele, având același sens.

Vântul *a luat în zbor* acoperișul. (_____)

Pe podea este *o scoarță* din lână colorată. (_____)

Totul te invită *să treci pragul*. (_____)

6 Notează cuvintele cu sens opus.

a) a deschis $\neq$ _____

a cădea $\neq$ _____

acoperă $\neq$ _____

b) sus $\neq$ _____

subțire $\neq$ _____

plăcut $\neq$ _____

7 Alcătuieste câte o propoziție (enunțiativă, exclamativă și interogativă) cu termenii: *împodobim, îmbujorată, împărăteasă*. Subliniază grupul de litere *mp, mb*.

---

8 Compune o propoziție în care cuvântul *scoarță* să aibă un sens diferit față de cel din text.

---

9 Explică, înlocuind cuvântul evidențiat.

* Salcâmul a rămas *gol*. (fără frunze, desfrunzit)

* Paharul era *gol*. (_____)

10 Completează enunțurile cu ortogramele potrivite: *s-a/sa, s-au/sau, într-o, dintr-o*.

Scriere corectă

– Cum ..... terminat povestirea .....

– Bine.

– Cei doi prietenii ..... împăcat .....
au rămas certați?

– Ei ..... împăcat.

– Ca să vezi: ..... zi obișnuită, ... întâmplare amuzantă,
ei nu ..... mai certat. Este extraordinar!

11 Scrie un dialog de 6 replici dintre tine și colegul de bancă. Subiectul discuției va fi un meci de handbal.

după Edmondo De Amicis

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Textul este o adaptare după romanul „Cuore, inimă de copil” și este dedicat copiilor din școlile primare. Cartea prezintă istoria unui an de școală, scrisă de un elev de clasa a III-a dintr-o școală de oraș din Italia. Acest copil își nota într-un caiet, în fiecare zi, tot ce vedea și simțea el. La liceu, acesta își regăsește jurnalul și îl rescrie.

cuore = inimă (în limba italiană)

Bifează răspunsurile corecte.

a) Acțiunea textului se petrece:

- în prima zi de școală;   în primele două zile de școală;   în vacanță.

b) Personajul principal al povestirii „Prima zi de școală” este:

- Coretti;   Garrone;   Enrico;   Giovanni.

c) În textul din manual, autorul prezintă întâmplările trăite de el în:

- clasa I;   clasa a II-a;   clasa a III-a;   clasa a IV-a

d) Personajul principal regretă despărțirea de învățătorul său, pentru că:

- era obișnuit cu felul acestuia de a fi;   era un om bun, care râdea cu elevii;
 era un cadru didactic mai puțin exigent;   era bătrân și înțelept.

e) Copilul se bucură de revederea mamei sale, fiindcă:

- este trist din cauza despărțirii de învățătorul său;
 mama îl încurajează;
 este îngrijorat de noul învățător;
 nu-i place la școală.

f) Lui Enrico a început să-i placă noul învățător

atunci când:

- s-a arătat grijuliu cu elevii;   le dicta bine;
 l-a iertat pe Giovanni;
 era apreciat de foștii săi elevi pentru că avea o voce caldă;
 a zărit pe chipul acestuia urme de tristețe, semn că suferea din cauza despărțirii de foștii elevi.

Sarcină:

Scrie în interiorul acestei inimi ce sentimente te-au încercat pe tine în prima zi de școală.

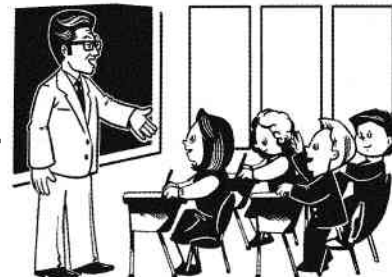

Scrie trei motive pentru care Enrico nu se bucură că a început școala.

3

Răspunde la întrebări.

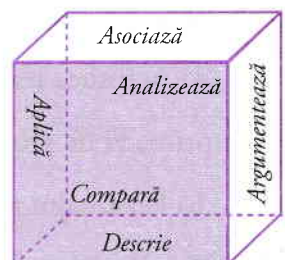
- Unde și-a petrecut vacanța personajul principal?
- Care este numele școlii la care învățau Enrico și fratele său?
- În ce clasă era fratele său?
- Ce i-a spus învățătorul lui Giovanni?

4

Cubul magic. Rezolvă sarcinile cubului.

- **Describe** prima ta zi de școală.

- **Compară** prima ta zi de școală cu cea descrisă în textul din manual.

- **Analizează** comportamentul copiilor care intră în clasa pregătitoare.

- **Aplică!** Cum te-ai comporta dacă, în prima zi de școală, ai afla că ai alt învățător/altă învățătoare?

- **Argumentează!** Ce l-a determinat pe Enrico să-l placă pe noul învățător?

- **Asociază** comportamentul lui Giovanni cu faptele (atitudinea) altor personaje întâlnite în lecturile citite de tine.

Realizează o comparație între învățătorul din clasa a II-a și cel din clasa a III-a, așa cum sunt ei descriși în textul „Prima zi de școală”. Completează diagrama cu trăsături fizice și morale sau cu acțiuni specifice personajelor respective.

Fostul învățător

Noul învățător

Trăsături comune

- înălțime ..... *scund* .....
- părul .....
- atitudine .....
- vârstă .....

- ocupația .....
- clasa .....
- relația cu elevii .....

- înălțime .....
- părul .....
- voce: .....
dar vorbește rar și calm și privește atent la elevi
- era îndrăgit de foștii elevi

6 **Argumentează!** Ce părere ai despre ideea de a avea un alt învățător/o altă învățătoare în fiecare an?

7 **Fișă de portofoliu.** Realizează o prezentare a învățătorului tău/învățătoarei tale ținând cont de trăsăturile sale fizice și morale, voce, gesturi, modul de a se îmbrăca, lucrurile care îi plac, apoi creează un portret desenat/pictat al acestuia/acesteia.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1 **Desparte în silabe cuvintele:** *înscrie, repartizat, ciufulit, începeau, ieșire, îmbujorați, împreună, întâmpinat, înțelegere, pedeapsă, iertare, promisiune.*

---

2 **Transcrie enunțurile, înlocuind cuvintele evidențiate cu sensul potrivit din coloana din dreapta.**

- ☞ Lunile de vacanță **s-au spulberat** ca un vis. ○ ○ *i-au doborât*
- ☞ Viscolul **a spulberat** zăpada de pe câmp. ○ ○ *au trecut*
- ☞ Românii **i-au spulberat** pe turci în lupta de la Călugăreni. ○ ○ *a împrăștiat*

---

3 Scrie cuvinte cu sens asemănător și cu sens opus celor date.

- _____ = încântat ≠ *trist*
- _____ = greu ≠ _____
- _____ = a se îngrămădi ≠ _____
- _____ = înțelegere ≠ _____
- _____ = înțepenit ≠ _____
- _____ = brusc ≠ _____
- _____ = a încheia ≠ _____
- _____ = îmbujorat ≠ _____
- _____ = serios ≠ _____
- _____ = a-i părea rău ≠ _____
- _____ = curaj ≠ _____

Orientează-te la unele, alegându-le dintre următoarele: *neșteptat, a începe, bucuros, fix, a se ordona, îndrăzneală, mobil, grav, a regreta.*

4 Observă sensul expresiilor, apoi alcătuiște enunțuri cu acestea.

- ✿ *a zbura din floare în floare* = a trece de colo-colo
- ✿ *a-i zbura gândurile* = a se gândi
- ✿ *când va zbura porcul* = niciodată
- ✿ *a zbura ca vântul și ca gândul* = a merge foarte repede

5 Utilizează forma *copiii mei* într-o propoziție interogativă diferită de cea din text, apo într-o propoziție exclamativă.

_____

6 Alcătuiște enunțuri cu sensurile diferite ale cuvintelor: *poartă, copii, bancă, iute.*

_____

_____

7 Încercuiește variantele corecte.

- ☆ Duminică, David *sa/s-a* plimbat cu sora *sa/s-a* prin parc.
- ☆ Alina și Iulian *s-au/sau* întâlnit ca să stabilească unde vor pleca: la mare *s-au/sau* la munte
- ☆ *Într-o/Dintr-o* scorbură a ieșit o veveriță.
- ☆ Un iepure *sa/s-a* ascuns *într-un/dintr-un* tufiș.

Adio

La ora douăsprezece ne aflam cu toții pentru cea din urmă oară la școală, ca să aflăm rezultatul examenelor și să ne luăm certificatele de promovare.

Strada era plină de părinți, care cotropiseră până și sala cea mare. Mulți intraseră chiar prin clase, îngrămădindu-se până aproape de catedra profesorului. În clasa noastră umpluseră tot locul dintre perete și bănci.

Veniseră tatăl lui Garrone, mama lui Derossi, lăcătușul Precossi, Coretti, doamna Nelli, precepeața, tatăl Zidărașului, tatăl lui Stardi și mulți alții pe care nu-i mai văzusem. Se auzea de pretutindeni un murmur de glasuri, o zbârnâială de parcă eram la târg. Intră profesorul și se făcu o mare tăcere.

El ținea în mână catalogul și începu îndată să strige.

– Abatucci, promovat. Archini, promovat, Zidărașul, promovat. Crossi, promovat!

După aceea citi tare: Derossi, promovat cu premiul I.

Toți părinții care erau de față și-l cunoșteau îi ziseră:

– Bravo, bravo, Derossi! Și el își scutura cârlionții lui bălai și, cu zâmbetul său natural și frumos, se uita la mama sa, care îi făcu un semn de mulțumire cu mâna.

– Garoffi, Garrone, Calabrezul: promovați. Pe urmă, trei sau patru care urmară rămăseseră repetenți. Unul începu să plângă, pentru că tatăl său îl amenința de la ușă cu degetul.

Domnul Perboni încercă să-l îmbuneze, zicându-i: Nu, domnule, nu e totdeauna vina lor, adesea e și norocul. Și tocmai acesta e cazul lui. Apoi începu iar să strige: Nelli, promovat. Maică-sa îi trimise o sărutare cu mâna.

– Stardi, promovat! Ca de obicei, el nu arată nicio bucurie, nu-și dezlipi pumnii de la tâmpile.

Cel din urmă promovat fu Votini. El venise foarte dichisit. Profesorul se sili și zise:

– Băieți! Astăzi ne aflăm cu toții adunați pentru cea din urmă oară. Am trăit un an împreună și ne despărțim prietenește: Nu este așa? Îmi pare foarte rău că mă despart de voi!

Aici se opri, apoi adăugă:

– Dacă am fost vreodată cam nerăbdător, dacă am fost, fără voia mea, nedrept, sau prea aspru, iertați-mă!

– Nu, nu! strigară părinții și o mulțime de elevi, n-ai fost niciodată nedrept!

– Iertați-mă! începu iarăși profesorul, și iubiți-mă! La anul n-o să mai fiți cu mine, dar eu tot o să vă văd, căci ați rămas întipăriți în mintea și în inima mea. La revedere, băieți!

Apoi veni printre noi și toți îl apucarăm de mână, de haine; cei mai mici se suiau pe bănci, mulți îl sărutară:

– La revedere, domnule Perboni! Vă mulțumim! Rămas-bun! Să nu ne uitați!

A ieșit din clasă emoționat. Plecarăm și noi, grămădindu-ne la ușă.

(„Cuore, inimă de copil“, Edmondo De Amicis)

de George Coșbuc

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1 Completează enunțurile legate de poezie.

- ☆ Poezia are _____ strofe.
- ☆ Fiecare strofă are _____ versuri.
- ☆ Titlul poeziei este _____
- ☆ Autorul (poetul) este _____

2 Notează cu „X” răspunsurile corecte.

- Poetul descrie două zile de: vară; iarnă; toamnă.
- Prima strofă înfățișează aspectul: pădurii; luncii; grădinii.
- Titlul sugerează: schimbările din natură la venirea toamnei;
 înfățișarea zilelor de toamnă;
 bucuriile toamnei.

3 Jurnal cu dublă intrare. Completează potrivit.

Ieri (ziua trecută)	Azi (ziua prezentă)
◆ Poetul vedea _____ și _____ <i>cum?</i>	◆ Poetul vede _____ și _____
◆ Vremea era _____ <i>ce?</i>	
ca _____	◆ Frunzele _____
	◆ Este _____ și _____
	și _____

4 Scrie câte două însușiri deosebite și frumos exprimate ale cuvintelor date.

Model: bruma argintie, sclipitoare

- ◆ Flori _____,
- ◆ Fluturi _____,
- ◆ Albine _____,
- ◆ Frunze _____,

- * Norii _____ ca _____
- * Vântul precum _____
- * Bruma ca _____
- * Frigul _____ florile asemenea _____

6 Găsește cuvinte cu sens asemănător celor date.

- * mândru = _____
- * supărată = _____
- * veștejite = _____
- * înnegurat = _____

7 Scrie cuvintele cu sens opus celor date.

- * cald ≠ _____
- * înnorat ≠ _____
- * frumos ≠ _____
- * rea ≠ _____

8 Îți place toamna? Da/Nu. Răspunde și motivează cu 3-4 argumente!

9 *Atelier de creație.* ♦ Imaginează-ți un dialog între două buburuzesurori (intrate în cameră și agățate de perdea) și pisica Tigruța, supărată. Folosește în dialog propoziții exclamative, interogative și enunțiative.

10 Scrie un bilet pe care Tigruța l-ar trimite a doua zi buburuzelor.

Clubul de lectură

Balada unui greier mic

de George Topîrceanu

Peste dealuri zgribulite,
Peste țarini zdrențuite,
A venit așa, deodată,
Toamna cea întunecată.

Lungă, slabă și zăludă,
Botezând natura udă
C-un mănunchi de ciumafai,
Când se scutură de ciudă,
Împrejurul ei departe
Risipește-n evantai
Ploi mărunte,
Frunze moarte,
Stropi de tină,
Guturai...

Și cum vine de la munte,
Blestemând
Și lăcrimând,
Toți ciulinii de pe vale
Se pitesc prin văgăuni,
Iar măceșii de pe câmpuri
O întâmpină în cale
Cu grăbite plecăciuni...

*Doar pe coastă, la urcuș,
Din căsuța lui de humă
A ieșit un greieruș,
Negru, mic, muiat în tuș
Și pe-aripi pudrat cu brumă:*

-- Cri-cri-cri,
Toamnă gri,
Nu credeam c-o să mai vii
Înainte de Crăciun,
Că puteam și eu s-adun
O grăunță cât de mică,
Ca să nu cer împrumut
La vecina mea furnică,
Fiindcă nu-mi dă niciodată,
Și-apoi umple lumea toată
Că m-am dus și i-am cerut...

Dar de-acuș,
Zise el cu glas sfârșit
Ridicând un picioruș,
Dar de-acuș s-a isprăvit...
Cri-cri-cri,
Toamnă gri,
Tare-s mic și necăjit!